

Møte i k-rådet 21. august 2003

Referat fra møtet i Kringkastingsrådet 21.08.03. Møtet, som ble ledet av Kjellbjørg Lunde, hadde følgende dagsorden:

Av Vetle Daler

Publisert: 10/10-2003 00:00

09.00 Avspilling

09.30 NRKs dekning av kommune- og fylkestingsvalget

Innledninger v/prosjektleder Lene Einang Flach og leder for politisk avdeling, Kyrre Nakkim

11.15 Fremprovoserer utviklingen i filmindustrien en fastere grensesetting mot rå vold og sex i spillefilmer på allmennkringkasteren NRK?

Innledning ved kanalsjef Oddvar Bull Tuhus

12.15 Lunsj

13.00 Programdrøfting

Programdirektørene orienterer

Kringkastingsjefen informerer

Eventuelt

Til stede fra rådet:

Kjellbjørg Lunde

Asta Brimi

Thorbjørn Bratt

Long Litt-Woon

Paul Leer-Salvesen

Nancy C. Porsanger

Randi Karlstrøm

Henning Warloe

Björg Brusevold

Nita Kapoor

Hallgrim Berg

Hanne-Grete Brommeland Larsen

Bård Vegar Solhjell

Torbjørn Urfjell (gjestende vara)

Til stede fra NRK:

Kringkastingsjef John G. Bernander

Programdirektør Kari Werner Øfsti

Finans- og adm.dir. Tore Olaf Rimmereid

Sameradiosjef Nils Johan Heatta

Programdirektør Anne Aasheim

Nyhetsredaktør Annette Groth

Prosjektleder Lene Einang Flach

Politisk redaktør Kyrre Nakkim

Kanalsjef Oddvar Bull Tuhus

Programsjef Kalle Furst

Til stede fra sekretariatet:

Leif Stavik og Margareth Humlen

Referent: Vetle Daler

NRKs dekning av kommune- og fylkestingsvalget

NRK har en spesiell rolle i valgsammenheng. Vi tar allmennkringkasterrollen veldig alvorlig og er klar over NRKs spesielle demokratiske ansvar, så prosjektleder Lene Einang Flach, som kunne fortelle at NRK har jobbet med dette siden juletider.

– Vi skal være først, størst, best og være det naturlige førstevalg for folk flest. Vi skal speile valget lokalt, regionalt og på riksplanet. Det har aldri vært satset så mye lokalt som i år. Våre 11 distriktskontorer deltar ikke bare på valgnatta, men også i beste sendetid i hele valgkampen, sa hun, og fortsatte: – Det er viktig for oss å sette dagsorden.

Politisk redaktør Kyrre Nakkim kunne fortelle at dette er det første valget som er skikkelig samkjørt på TV, radio og på web.

– Vi plasserer saker i det medium der vi mener saken får den beste eksponeringen, supplerte Flach.
– Det er dessuten mye riksstoff å hente i lokale saker, sa Nakkim. Flach understreket at det er viktig for NRK å gi valgdekningen en gjenkjennelig NRK-profil – i både innhold, form og virkemidler. – For eksempel bruker vi samme lydjingle i både radio og TV. Poenget er å ivareta NRKs troverdighet i valgdekningen. Dette gjør vi ved å finne saker som er viktige for folks hverdag. Vi vil skape engasjement og politisk interesse og vil lage nyskapende, underholdende og utfordrende sendinger. Utfordringen er å beholde det beste i de tradisjonene NRK har og samtidig være nyskapende.

Flach og Nakkim orienterte om de ulike valgkonseptene – valg-Redaksjon EN med Viggo Johansen, ukentlige valgkampsendinger fra distriktskontorene, folkemøter med Knut Olsen og valgnatt-sending fordelt 50/50 på rikssending og distriktssending.

Det har allerede kommet kritikk for bruken av ja/nei-spørsmål i RedaksjonEN, noe Nakkim ville justere noe. – Men jeg har tro på konseptet så lenge man ikke gjør ja/nei til hovedtema. Vi vil flytte denne sekvensen fram i programmet, slik at man kan utdype spørsmålene etterhvert.

– Vi har en betydelig innsats fra distriktskontorene og sendingene er tilpasset lokalt, sa Lene Einang Flach, og Nakkim fulgte opp: – Dette er et journalistisk løft lokalt. Det er et utrolig lokalt engasjement for disse sendingene.

– Når det gjelder radio, har vi ikke egne valgprogrammer, men putter valgstoffet inn i kjente flater. Politisk kvarter får en spesiell valgdrakt, og vi utvider Dagsnytt 0730 med 5 minutter. Det blir dessuten utspørringer i Her og nå og Dagsnytt 18. Det blir også mye valgstoff i lokale flater på P1, fortalte Flach. Nakkim orienterte deretter om web-satsingen, hvor det blant annet blir nettmøter med politikerne etter utspørringer på radio og TV.

– Når det gjelder valgkvelden, er vi til stede ved partienes valgaker. Vi får en valgdagsmåling kl. 20, og en partilederrunde fra Stortinget i samsending med TV 2 og NRK radio. Dagen derpå blir valgsendingen ivaretatt under premieren på Frokost-TV. Det blir også en etter valg-debatt i tirsdagens Standpunkt. Valgnatta er for øvrig den mest kompliserte enkeltstående sending under valget.

– Når det gjelder radioen valgnatta, gjør vi den veldig lokal. I studio på Marienlyst sitter Cathrine Hellesnes, Bjørn Bø og valgforsker Anders Todal Jensen, sa Kyrre Nakkim.

I sitt forberedte innlegg sa Asta Brimi at hun syntes dekningen i distriktene så betryggende ut. – Jeg kommer fra Lom, og ved tidligere valg har vi nærmest blitt helt glemt av NRK Oppland/Hedmark. Det blir lett mye fra Mjøsområdet og Elverum. Dette gjelder ikke bare valgsendingene, men også de daglige nyhetssendingene. Det må skje dramatiske ting hos oss før de tar seg bryet med å komme. Jeg har forståelse for det, men en og annen gang kunne det vært stas om de hadde tatt turen, sa Brimi, og fortsatte: – Hvor lokale blir egentlig valgsendingene? Jeg håper NRK kan finne tid til å invitere de lokale politikerne til valgdebatt. Folk i små lokalsamfunn føler at mye av dette valget går på rikspolitiske saker og rikspolitikere, mens det jo er ordfører kandidatene som burde vært mest i fokus. Tvangsekteskap er ikke det helt store for oss i bygdene, for å si det sånn. Det er mye engasjement på bygda som aldri kommer fram i større media. Vi vil vite hva lokalpolitikere vil gjøre for sine samfunn. Folk i store media har et ansvar for å gjøre seg kjent med det politiske livet i distriktet. Det er viktig å sette fokus på personene som stiller på lokale valglistor – folk er lite villige til å ta på seg politiske verv, og det gir ikke status i «svake» kommuner. Å få et innslag med f.eks. en ung politiker fra Lom som innslag i Østnytt, hadde gitt status. Dette kunne ført til at lokalpolitikere måtte ha lært seg å debattere og argumentere på en helt annen måte enn på en lokal valgstand utenfor Samvirkelaget, og det kunne igjen gitt større rekruttering og større valgdeltakelse, sa Asta Brimi, som også reagerte på at det er liten fokus på kandidatene til fylkestinget.

Henning Warloe sa i sitt forberedte innlegg at det er viktig å balansere dekningen mellom sentralt og lokalt. – Jeg skjønner at dette er en vanskelig avveining. Burde man vurdere å kutte ut rikspolitikere i f.eks folkemøtene? Jeg forsto at dette var blitt vurdert, og det hadde vært interessant. Det finnes utrolig mange kunnskapsrike og spennende lokalpolitikere, ikke minst i storbyene, som ville være i stand til å føre debatter på riksdekkende TV, sa Warloe, og fortsatte: – I valgsendingene så langt har jeg vært litt

engstelig for såkalte meningsmålinger på telefon i løpet av programmet. TV 2 har gått i bresjen på dette. Det kan umulig være representativt at 86 % mener Frp har den beste innvandringspolitikken. Jeg savner en vurdering av representativiteten. Det er useriøst å kringkaste dette som en representativ meningsmåling, sa Henning Warloe.

– Jeg har snakket med mine politiske kolleger om hvordan NRK fungerer i Hordaland. Det er dessverre ikke mange gode ord å høre hos lokalpolitikkerne i Bergen. Man oppfatter ikke NRK Hordaland som en dyktig politisk mediebedrift. Det er lite positivt å si om kompetansenivået. Inntrykket er at det er stor gjennomtrekk og få med langvarig kompetanse. Ingen jeg har snakket med vet om distriktskontoret har egen politisk redaksjon. Avisene har det. Nyhetsjournalister mangler ofte evnen til å se politiske prosesser og det politiske spillet. Her føler jeg at NRK Hordaland står totalt på sidelinjen. Politikk er et eget fag.

Jeg savner også en annen ting, nemlig litt folkeopplysning når det gjelder politikk. Som NRK-seer lærer jeg mye om forbrukerstoff, natur og vitenskap og biler. Men lærer en tv-seer noe om politiske sakskomplekser og prosesser? Hvorfor ikke presentere temaer objektivt utenom debattene? For eksempel konkurranseutsetting. Nå må Erna Solberg forklare dette i løpet av noen sekunder under en politisk utspørring. Hvorfor kan ikke NRK ta på seg å lære det norske folk hva konkurranseutsetting er? Man kan bruke noen nøytrale eksperter, ikke politikere, til å belyse et så sentralt tema. Hvor mange velgere vet hva det innebærer? Jeg tror det er mulig å gjøre dette. Et annet eksempel er bruken av oljepenger. Kanskje kunne man kjørt en programserie noen måneder før valget med fokus på noen sentrale temaer, slik at seerne kan være mer kritiske når de ser debattene.

– Noe av det beste i presentasjonen var den fine måten de ulike mediene integreres i hverandre på, sa Nita Kapoor. – Men det er noen utfordringer – blant annet målsettingen om å være først, størst og best, sammenholdt med vektning lokalt og regionalt. Her er det noen dilemmaer – klarer man å gjøre mest for mange og dekke litt for alle samtidig? Jeg er også litt bekymret over interaktiviteten når det gjelder innringing – det som er tenkt som et «800-demokrati» kan fort bli «800-diktatur». Dette må ikke gjøres populistisk eller tabloid, sa Kapoor, som også savnet litt om hvordan man kan ivareta tilgjengeligheten av tilbudet for grupper med spesielle behov – som minoritetsgrupper, ikke bare nasjonale minoriteter, men også f. eks. personer med hørselshemminger. – Jeg har dessuten en snikende følelse av at NRK ikke skal drive med noe annet enn valg i denne tiden. Det virker massivt. Jeg er litt bekymret for dimensjoneringen. Kvantitet må ikke gå på bekostning av kvalitet, sa Nita Kapoor.

Bård Vegar Solhjell mente at NRK er klart best på valgdekning. – Det kunne ikke falt meg inn å skru på TV 2 på valgnatta. Det er viktig at NRK beholder posisjonen som den tyngste nyhetsformidleren. Jeg har for øvrig en annen oppfatning av NRK lokalt enn Warloe. Opplegget er godt, i hvert fall i Sogn og Fjordane, og valget prioriteres tyngre lokalt enn på mange år. Nivået er ikke like bra som NRK sentralt, men NRK har klart høyest nivå på politisk journalistikk. NRK sentralt har et veldig høyt nivå på sine politiske journalister, sa Solhjell, som var svært fornøyd med dekningen så langt. – Folkemøtet fra Bergen var en skikkelig bra politisk debatt. Lokalduellen funket veldig bra. Men det finnes også interessante innfallsvinkler utenom de store byene. Hva med å slippe til mindre kommuner?

Solhjell var også misfornøyd med ja/nei-sekvensen i RedaksjonEN. – Jeg regner med at dette forsvinner. Dessuten var det et merkelig valg av tema. Asylpolitikk er ikke i nærheten av det viktigste når folk skal stemme. Jeg forventer litt annerledes prioritering enn hva som «selger». Heller hva som er faglig viktig, og hva folk synes er viktigst.

Bård Vegar Solhjell mente også at SV kommer svært dårlig ut på folkemøter. – SV er størst på meningsmålingene i to av de største byene. Jeg forventer at NRK ser på hvilke partier som er viktige og på hvem som kan vinne valget.

Hallgrim Berg mente at mindre refererende og mer kritisk journalistikk er flott. – Men journalistene må kunne faget og tenke helhet. De blir ofte for anklagende overfor politikerne: «Hvorfor har dere ikke penger til dette?» sa Berg, og fortsatte: – Mange lokalpolitikere klager på at de blir glemt. Det hadde vært moro hvis journalistene hadde gått ut i en del kommuner og stilt ordfører kandidatene skikkelige kritiske spørsmål. NRK er for lite nærgående. Jeg er også enig med Warloe i at en del bør lages opplysningsprogrammer om en del nøkkeltemaer.

Paul Leer-Salvesen mente lokalpolitiske problemstillinger handler om mer enn å gå ned i et lokalmiljø. – Det handler også om å ta for seg temaer som er overgripende mellom de forskjellige lokalsamfunnene. NRK skal fungere som speil for oss, og vise oss hvordan andre samfunn løser sine problemer. Se til engelske, danske eller italienske kommuner, for eksempel. Jeg er også bekymret over utenriksdekningen. Ikke glem verden! sa Leer-Salvesen, som roste folkemøtet fra Bergen. – Det var høy temperatur og en drivende energisk programleder, uten at kompleksiteten tapte på det. Men

innringingsspørsmål og ja/nei-rundene i valgsendingene gir en forenkling av viktige problemstillinger, advarte han.

– Jeg liker den profilen jeg får beskrevet her – samvirket mellom TV, radio, nett og de forskjellige flatene utnytter godt den enorme styrken NRK har, sa Thorbjørn Bratt. Han var fornøyd med at ingen automatisk har rett til å få meddele seg gjennom statskringkastingen. – Det journalistiske eller med andre ord de nyhetsmessige kriterier skal ligge til grunn. For øvrig må det være et problem for dette huset når mediene ellers snakker om «parodisk folkemøte». Jeg tror folk flest mener det samme. Dette må tas på alvor. Folkemøtene er nøkkelen til veldig mye, sa Bratt. – Man må heller ikke gå i fella og tro at all lokalpolitikk er tuftet på høyre-venstre-aksen. Det er et kjempeproblem at min lokale NRK-redaksjon er dyktig på reportasjer, men katastrofalt dårlig på politikk.

Også Kjellbjørg Lunde var fornøyd med NRKs valgopplegg. – Men jeg ble forbanna da jeg hørte om mandagssendinga om asylpolitikk. Den la premisser for dagsorden som er helt gale i forhold til det som er utfordringene i det norske samfunnet, sa hun, og fortsatte: – Hvorfor ikke legge vekk ja/nei-konseptet, som til de grader ikke fungerer? Det var en unison reaksjon på mitt kontor at man ikke var fornøyd med Østfold-sendingene. – Jeg har en god følelse. Folk får god tid til å snakke ferdig, og det var en rolig form. Ekstra spennende var det å se da NRK var ute og snakket med enkeltmennesker på gata. Deres spørsmål gikk til ordføreren, som ga ærlige svar. Bra! Men Østfold er et av de fylkene som har flest kvinner på topp i politikken. Jeg har lyst til at man skal fokusere mer på det, sa Brusevold, som også var negativ til telefon-målingen.

Hanne-Grete Brommeland Larsen mente journalistene i utspørringene er vel fremtredende. – Ikke mist respekten for debattantene, sa hun. Jeg er heller ikke interessert i å høre journalistens meninger. Man må kunne vise en viss grad av høflighet. Jeg synes det har vært flere overtramp. Ikke bli for populistisk – det er en tendens til at man lager underholdning ut av det. Dette er politikk og ikke show, sa Larsen. Bjørg Brusevold var enig. – Det er veldig forstyrrende at folk snakker i munnen på hverandre og at programlederen avbryter for ofte. Det er viktig at enhver får snakke ferdig, sa Brusevold, som var fornøyd med Østfold-sendingene. – Jeg har en god følelse. Folk får god tid til å snakke ferdig, og det var en rolig form. Ekstra spennende var det å se da NRK var ute og snakket med enkeltmennesker på gata. Deres spørsmål gikk til ordføreren, som ga ærlige svar. Bra! Men Østfold er et av de fylkene som har flest kvinner på topp i politikken. Jeg har lyst til at man skal fokusere mer på det, sa Brusevold, som også var negativ til telefon-målingen.

– NRKs opplegg er proffere nå enn noen gang. NRK Sørlandet har gode journalister. De er flinke til å hanke inn politiske kommentatorer, sa Torbjørn Urfjell. – Jeg har forståelse for at kommunevalget får mer oppmerksomhet enn fylkestingsvalget fordi folk føler de viktigste tingene skjer her. Men jeg tror ikke NRK har skjont at for førstegangsvelgerne er videregående skole og kollektivtrafikk viktigst. Der er fylkeskommunen hovedleverandør. Jeg tror for liten fokus på dette medfører en fare for enda lavere deltakelse fra førstegangsvelgere, sa han.

– Det er viktig at politikerne framstår som ledere, ikke klovner, sa Randi Karlstrøm, som roste siste utgave av Sommeråpent. – Det var så bra, jovialt, hyggelig og viste mange fine aspekter ved politikerjobben. En flott opptakt til valgkampen, sa hun. Karlstrøm var også opptatt av kvinneandelen. – Det er nesten bare mannlige debattledere, pluss at man har trukket fram stort sett mannlige kunstnere.

Karlstrøm etterlyste «resultatkontroll». – NRK burde sette fokus på hva som har skjedd den siste 4-årsperioden. Og man bør ikke bare trekke frem ordførerne men også andre som har som kall og livsoppgave å jobbe for saker lokalt.

– Telefonmålingene skal ikke framstå som meningsmålinger, understreket Kyrre Nakkim. – Vi skal se på det på nytt og i hvert fall passe på å understreke at det bare er en stemningsmåling. Når det gjelder valget av asylpolitikk som tema, ser vi at dette er noe som diskuteres i hele Europa for tiden, og vi mener det er viktig. Ja/nei-seansen utgjør 2 minutter og 18 sek av en lang sending. Vi skal gjøre justeringer, men det er litt tidlig å gi det opp fullstendig. Ja og nei hører med i politikken. Det kan være klargjørende for å få det helt klart hva politikerne mener om ulike spørsmål.

Det med folkemøter og representativitet er vanskelig. Jeg vil advare mot å hive seg på målingsdemokratiet, der de som er i framgang får mere tid, og det ikke blir noe tid igjen til de små. Samtidig kan vi ikke isolere oss helt, men må se på hvem som kan få makt. Derfor velger vi på bakgrunn av en blanding av resultatet fra siste fylkestingsvalg og dagens strømninger, sa Nakkim.

– Når det gjelder plassering av folkemøtene, går det på økonomi. Dette er dyre produksjoner, og vi er nødt til å produsere så nært der vi har våre folk som mulig, sa Lene Einang Flach.

Kyrre Nakkim understreket at målet er å engasjere og å gjøre valget til en opplevelse, en fest, ikke bare noe trist og leit. – Folkemøtene skal være en stor happening. Derfor også et innslag av underholdning. I løpet av 1 time og 15 minutter dreier det seg tross alt kun om 6-7 minutter, sa han. – Når det gjelder

distriktskontorene, har de en formidabel oppgave. Østnytt dekker f. eks. 40 kommuner. Å kunne politikken i 40 kommuner krever mange Geir Helljesener. Vi klarer ikke å være i hver kommune. Men vi prøver å heve blikket litt og dekke saker med fellesnevner for området, sa Kyrre Nakkim. Lene Einag Flach fortsatte: – Når det gjelder seere med hørselshemming, gjør vi forsøk med direkteteksting av programmer. Under partilederdebatte vil vi sørge for et tilbud til de hørselshemmede, og under folkemøtene setter vi av plasser for funksjonshemmede og for hørselshemmede med døvetolker, sa hun.

– Til spørsmålet om førstegangsvelgerne: Vi har en spesiell forkjærlighet for dem. De er ofte en pekepinn på trender som kommer. Derfor vil vi dekke skolevalgene nøye. Vi har også et eget panel med førstegangsvelgere i politisk kvarter, sa Kyrre Nakkim.

Fremprovoserer utviklingen i filmindustrien en fastere grensesetting mot rå vold og sex i spillefilmer på allmennkringkasteren NRK?

– Bakgrunnen for at vi tar opp dette er at det her i rådet er etterlyst en begrunnelse for hvorfor den frigjorte filmen "Sansenes rike" ble satt opp på NRK2. Det har vært en del oppmerksomhet rundt hva som er spekulativt og hva som er kunstnerisk, innledet rådsleder Kjellbjørg Lunde, og ga ordet til Oddvar Bull Tuhus.

– Jeg er glad for at rådet synes dette er viktig og vanskelig. Det følger soleklare forpliktelser ved det å bli en filmkanal, og det sentrale begrepet er mangfold. Vi skal gjenspeile et mangfold av forskjellige sjangere og geografisk opprinnelse. Vi har et vesentlig bidrag fra anglo-amerikansk kulturindustri, men jeg tror vi er av kanalene i Europa med lavest andel, ca 50%.

På NRK2 sender vi ca 300 spillefilmer pr år, på NRK1 mellom 50 og 100, fortalte Oddvar Bull Tuhus. – Mangfold er flott, men det skaper også problemer. Det er alltid filmer som beveger seg mot det farlige, grensesprengende. Noen er spekulative, men det er også en del filmer som går inn i smertepunktene i våre samfunn. Dette kan være ubehagelige filmer, men vi trenger dem. Dette gir vanskelige avveininger i noen tilfeller. Men denne debatten er ikke ny. Grensene utvider seg stadig, sa Bull Tuhus, og fortsatte: – Vi jobber ikke i kinobransjen. De har en filmsensur som gjør litt av jobben deres. Ofte er det også retningsgivende for oss, men vi må huske på at TV har en sterkere gjennomslagskraft enn kino.

Tuhus trakk fram Frankrike, Belgia, Østerrike, USA, Japan og Latin-Amerika som områder der grensesprengende filmer blir produsert. – Kritikere fremhever for eksempel den franske filmen «Alene mot alt», som vi valgte å ikke vise i januar i år, som en representant for det beste samtiden kan by på. Kvinnelige franske filmskapere blander gjerne vold og sex som uttrykk for et vrengebilde av det de opplever som mannsdominert sexisme. Dette som et kraftig innlegg i likestillingskampen. Vi har blant annet vurdert filmen «Baise moi» – «Knull meg», som vi ikke kommer til å programsette.

Oddvar Bull Tuhus understreket at det er Vær varsom-plakaten som er første og siste bud.

– I ethvert tvilstilfelle må vi skille mellom det ærlige og relevante på den ene siden og det spekulative på den andre. Vi må også drøfte grensene for vårt spesielle medium, sa Tuhus, og trakk fram «Life of Brian» som eksempel på at grensene har flyttet seg. – Det er for de fleste komplett umulig å forstå at den ble forbudt på kino i sin tid.

NRK2-sjefen påpekte at også sendetidspunktet er viktig. For eksempel ble "Sansenes rike" sendt lenge etter det såkalte vannskillet.

– Vi må hele tiden veie hensynet til ytringsfriheten i den ene vektstakelen og kringkastingsforskriftene, norsk lov, spesielt straffeloven i den andre.

Om det konkrete eksemplet «Sansenes rike» kunne Tuhus fortelle at det dreier seg om en japansk film fra 1972 som ble forbudt i Norge da den kom.

– Men den ble mottatt av de mest kvalitetsbevisste filmfestivalene som en meget kunstnerisk film. Den ble da også programsatt under rubrikken «kontroversiell film» hos oss. Olav Nyhus gjorde en grundig utredning i denne sammenhengen, som gir god støtte i andre tvilstilfeller. Han går systematisk gjennom mulig risiko for pornografi, ulovlige skadevirkninger overfor barn og i forhold til straffelovens bestemmelser om vold og pornografi. Hans konklusjon var at vi lå innenfor de rammene som settes mht «Sansenes rike». Den andre filmen, «Alene mot alt», er en dybdeboring i et Frankrike vi ikke kjenner mye til. Problemet var at flere scener har en så ekstrem virkning at det ikke ville være forsvarlig å sette den på lufta. Min personlige bekjennelse er at jeg ikke er stolt over å sette begrensninger på det jeg oppfatter som et verdifullt og viktig uttrykk, og som vi har noe å lære av, sa Oddvar Bull Tuhus.

– Som etiker vil jeg si at det er to hovedgrener i etiske debatter – en ber om klare etiske retningslinjer, at man kan slå opp i boka hva som er forbudt og ikke. Den andre delen av det etiske landskapet er mer opptatt av begrepet skjønn, etisk dømmekraft og samtale rundt hvilke verdier og normer vi faktisk anvender på dette feltet, sa Paul Leer-Salvesen, og fortsatte: – Ditt innlegg var forbilledlig i forhold til denne siste gruppen, som jeg mener er den beste tilnæringsmåten. På den annen side kan motivene aldri fullt ut rettferdiggjøre en handling. Om noe er spekulativt eller ikke må bestemmes ut fra virkningene, ikke hva filmskaperen har tenkt. Jeg er glad for at vi diskuterer vold og kombinasjonen vold og sex, og ikke de rene seksuelle ytringene. Men jeg blir også redd hvis vi får en ekstrem voldspuritanisme som gjør at vi ikke kan ta opp det viktige temaet vold også i kunstnerisk sammenheng, sa Leer-Salvesen.

– Det er gledelig at dere ikke sender 100 % anglo-amerikansk. Men de 50% som ikke er anglo-amerikansk – vurderer dere å sende flere filmer fra sør? Jeg gleder meg til oktober hvert år når Filmer fra Sør- festivalen kommer. Mange av disse stammer dessuten fra land der innvandrere i Norge kommer fra. Det er mulig å vise kvalitetsfilmer derfra og ikke bare nød og elendighet, sa Long Litt- Woon.

Henning Warloe mente at man på lov og regelverk-siden ligger milevis etter den faktiske samfunnsutviklingen. – Det kan være komisk å se hva som kommer fra klagenemden til Statens filmtilsyn. Kanskje patetisk er et sterkt uttrykk, men jeg sitter med den følelsen.

KrF har utvist en viss aktivitet i forhold til filmene det er snakk om her i dag. Det samme var tilfelle da «Life of Brian» gikk – de som protesterte nektet å se filmen. Man har ofte sterkest mening om det man ikke har sett, sa Warloe, og fortsatte: – Hvordan ble vurderingen om å stoppe «Alene mot alt» gjort? Var det de samme personene som ble tvunget til å gjøre ny vurdering ut fra politisk press? Jeg mener at det å sensurere film er helt forferdelig ut fra et kunstnerisk synspkt.

– Jeg var en tur på byen i går kveld, og da ble dette tema rundt bordet. Vi vedtok derfor følgende, på rim: «Meir erotikk mindre vald, meir musikk mindre ball», altså fotball, sa Hallgrim Berg til stor munterhet i Rådet.

– Det er og bør fortsatt være forskjell mellom kinofilm og det vi presenteres for på NRK. Det er flott å se at dere også kan trekke en film som er satt opp på sendeplanen. Det er klart dere skal ha kontroversielle filmer på sendeskjemaet også, men grensen er der, mente Hanne-Grete Brommeland Larsen.

I sitt avslutningsinnlegg kunne Oddvar Bull Tuhus fortelle at filmer fra sør vurderes hele tiden, og at vinnerfilmen i festivalen automatisk blir kjøpt inn.

– Til Warloes spørsmål vil jeg si at prosessen internt rundt «Alene mot alt» var uelegant – vurderingen burde vært gjort på et tidligere tidspunkt. Bakgrunnen var ikke den sterke offentlige fokuseringen, men at vi hadde for mye fokus på å vurdere «Sansenes rike». Det tok litt for lang tid før vi gjorde samme grundige vurderingen av «Alene mot alt», og jeg ba litt for sent om å få en påsynskopi. Jeg hadde min reaksjon på den, drøftet det direkte med Bjerkaas, og han kom til samme konklusjon som meg. Vi tok den umiddelbart ut av programmet. Det var ikke veldig stor tvil, sa Oddvar Bull Tuhus.

– Som en saksopplysning kan jeg nevne at filmserien BollywoodX3 fra India begynner på mandag. Takk for det, Oddvar, sa Nita Kapoor til slutt.

Programdrøftinger

Samisk språk i Dagsrevyen

– Jeg vil først berømme tilbudet i dag, med daglige nyhsetssendinger og samisk barne-TV en gang i uka. NRK Samiradio er en solid og meget bra medieinstitusjon, sa Nancy Porsanger.

– Men NRK Dagsrevyen har nå vedtatt at innslag laget på samisk ikke lenger skal brukes i Dagsrevyens sendinger. Dette oppfattes som et gufs fra fortida for folk som har opplevd fornorskingen på kroppen. Argumentene er tynne, blant annet det med seerflukt. Det er vanskelig for å tro at folk velger bort Dagsrevyen fordi et og annet innslag kommer på samisk. NRK har et spesielt ansvar som statseid allmennkringkaster. At et språk brukes i massemeider er med på å øke statusen til et språk. Samisk må være en naturlig del av medietilbudet, og seerne bør ikke undervurderes som språklig intolerante. Vi må passe oss hvis det er sånn NRK karakteriserer seerne sine. Seerne bør ikke «skånes» fra å høre samisk i sendingene. NRK bør tvert imot gå foran med å synliggjøre dette. Samisk bør kunne nytes i alle typer programmer, sa Porsanger, og fortsatte: – Noe av forklaringen fra NRK var at sameradioens innslag ikke nådde opp i Dagsrevyen. Det betyr kanskje at sameradioen må bli enda bedre. På den annen side må Dagsrevyen legge journalistiske vurderinger til grunn, ikke språklige.

– Jeg er ikke i samme grad bekymret for det samiske språkets utvikling og status som Nancy er i forhold til samisk i Dagsrevyen, sa sameradiosjef Nils Johan Hætta.

– Vi har Oddasat på riksdekkende TV kl 17 hver dag. NRK gikk i bresjen for å starte samiske daglige TV-nyheter fra august 2001 i samarbeid med Sveriges television, og i januar 2002 ble også finske YLE med i samarbeidet. I januar 2003 utvidet vi fra 10-15 minutter. 60% av innholdet spiller det som skjer i det samiske samfunnet. Vi sender alle intervjuer på fremmedspråk med en voiceover. Hele sendingen tekstes på norsk. Det betyr nok at vi er mer restriktiv på bruk av norsk enn Dagsrevyen er i forhold til samisk, sa Hætta, som mente Dagsrevyens språkpolitikk må forstås i forhold til den målgruppen som er den viktigste – hele landets befolkning. Dagsrevyen sa at de primært ønsker sakene fra oss på norsk. Men gode saker der reporteren ikke behersker norsk kommer også på lufta. Jeg skulle likt å se samiske politikere svare på samisk når TV 2s reportere kommer, sa Nils Johan Hætta, og fortsatte: – Dessuten har de samiskspråklige seerne sannsynligvis allerede fått nyheten presentert i Oddasat eller på radio, og for meg er ikke Dagsrevyen noen språkutviklingsarena.

I 2000 hadde vi 11 saker fra sameradioen på Dagsrevyen. I 2001 9 saker og i 2002 en sak. Tendensen er tydelig, og jeg tror ikke det har med språket å gjøre. Konkurransen mellom distriktskontorene har gjort det vanskeligere å få saker på. Vi håper imidlertid å få på mer stoff, og har innledet et tettere samarbeid mellom NYDI, Sami radio og DK-ene i Troms og Finnmark. Vi omdisponerer også ressurser i Sami for å lage saker rettet mot Dagsrevyen. Men vi må huske på at vi har et stort programtilbud på samisk. 6 timer radiosendinger hver dag. 15 min nyheter hver dag og 15 minutter barne-TV i uka. Vi har også egne nyhetssider på tekst-TV og internett. På Dagsrevyen hadde vi i fjor ca ett minutt. Så dette er en svært liten del av vår virksomhet. Sami radio lagde 63 timer fjernsyn i 2002. Jeg mener det er mye viktigere med økt sendetid for samiskspråklige nyheter og styrking av programtilbudet for barn og samiskspråklige dokumentarer og magasinprogrammer enn 2-10 minutter samisk i Dagsrevyen hvert år. Derfor er det ikke problematisk at vi leverer på norsk når Dagsrevyen ønsker innslag på norsk, sa Nils Johan Hætta.

– Av mediedebatten i sommer slutter jeg at jeg er en fryktelig person – hvis alt jeg har blitt tillagt av meninger og hva jeg har gjort og sagt var riktig, sa nyhetsjef Annette Groth. – Jeg skal ha presset Nils Johan og sagt at ingen noensinne skal snakke samisk i Dagsrevyen. Dette er helt på hodet. Vi har lenge vært opptatt av statistikken. Samiske innslag går nedover, og dette ville vi se nærmere på. Vi har en ressurs i nord som vi ikke får utnyttet godt nok på riksnettet.

Dagsrevyen har ingen uttalt policy på dette. Jeg har sagt at vi foretrekker at reporteren snakker norsk, men at det ikke er et ultimativt krav. Mitt problem er at vi ikke får inn stoffet. Jeg tror ikke språket er den store barrieren, men en del av det. Vi ville ikke si nei til en glitrende nyhetsreportasje om den var på samisk. Problemet er at vi får dem ikke, og det vil vi gjøre noe med. Hvorfor vi ikke får innslagene, er det vi bør debattere, ikke språket. Vi ønsker absolutt å bruke ressursene som finnes i nord, sa Anette Groth.

– Jeg oppfatter dette som et lite problem, men det kan umulig være vanskelig at noen få nyhetsinnslag produseres på samisk. Samisk er offisielt norsk språk, påpekte Bård Vegar Solhjell. Paul Leer-Salvesen mente debatten illustrerer hvor vanskelig det er å håndtere symbolsaker. – NRK bør ta de to-tre minuttene med samisk i Dagsrevyen alvorlig, sa han.

– Jeg liker ikke argumentene med at samene har hørt nyhetene tidligere i egen sending, sa Long Litt-Woon. – Dette er ikke bare en symbolsak. Det er viktig at det samiske er en naturlig del av Dagsrevyen. Vi har fått en bra oppklaring her nå, men jeg skjønner ikke hvorfor man skal foretrekke å få innslagene på norsk. Og hvorfor har man ikke tilgang på stoff? spurte Long, som også ville vite hva slags språkpolicy NRK har i forhold til minoriteter generelt.

– Symbolsaker skal en være oppmerksom på, sa John G. Bernander, som ønsket å gå tettere på journalistisk og spille hele Norge bedre framover.

– Dette var også en av drivkreftene bak de store endringene i distriktsorganisasjonen vår. Vi ønsker å bruke de journalistiske ressursene vi har best mulig. Det innebærer også mer riksdekning fra samiske områder. Jeg tror det ville bety enormt om vi for eksempel om 10 år kunne ha et anker i Dagsrevyen som kommer fra Sami-divisjonen. Men vi kommer ikke dit at vi kan ha et anker som opererer på samisk. Norsk språk gjør at terskelen i Dagsrevyen blir litt lavere, sa Bernander.

– Det ser ut til at det er andre mekanismer som gjør seg gjeldende enn språket i denne saken, sa Kjellbjørg Lunde. – Dette er åpenbart en utfordring for desken, som må være flink til å vurdere stoffet journalistisk, sa hun.

– NRK er unik på et samiskspråklig tilbud. Men hvorfor stoppe der? Hvorfor ikke bli enda bedre? spurte Nancy Porsanger. – Samisk kan dessuten ikke sammenlignes med fremmedspråk, for det er ikke

fremmedspråk i Norge. Jeg blir ikke særlig klokere av forklaringene vi har fått her. Oddasat kl 17 har ikke den samme oppslutningen som Dagsrevyen. Det er ikke da man ser nyheter. Det er dessuten rart om sameradioen skulle lage bedre nyheter hvis det er på norsk enn på samisk? Den logikken skjønner jeg ikke, sa Porsanger.

– Hvis intervjuobjektet snakker norsk, er det naturlig at intervjuet foregår på norsk, sa John G. Bernander.

– Mangfold var et nøkkelord i den forrige sekvensen i dag, og det er det dette dreier seg om. Jeg vil be om at man tar bort «foretrekke norsk» i sin policy. Det gir helt annen språkflyt i å få snakke hjertespråket sitt. Det gir også en mer riktig framstilling av saken, personen og miljøet. Det viktigste temaet nå, er hvordan man kan få mer samisk magasin- og dokumentarstoff inn på riksnettet. Neste sommer bør dere sende ut John Kalvemo på moped istedenfor Andreas Lunnan, foreslo Randi Karlstrøm.

– Jeg forstår heller ikke retningslinjer som sier at samiske innslag skal være på norsk. Det er to aspekter her: Det ene er at samer har behov for å høre sitt språk i nyhetsendingene. Men det handler også om oss andre. Det handler om å integrere. Vi trenger å bli minnet på at det finnes et samisk språk. Og det må jeg se i Dagsrevyen. Jeg ser ikke ofte på Oddasat, sa Torbjørn Urfjell. Torbjørn Bratt var enig. – Dette er en viktig symbolsak. Dagsrevyen er den mest samlende halvtimen i dette landet og det handler om et minoritetsspråk med en 100-årig historie. Det forteller noe utad fra allmenkringkasteren om språkpolitikk. Jeg skjønner ikke begrunnelsen bak «terskeltenkningen». Hva gjør deskens terskel større hvis innslaget er på samisk? Man må jo vurdere stoffet journalistisk, sa Bratt.

Også Asta Brimi var enig i dette. – Det handler om respekt. Norge har to språk, sa hun.

– Målet med utredningen og presiseringen var vel ikke å fornorske det samiske, men det stikk motsatte – å synliggjøre det samiske på riksflaten, sa Nita Kapoor. – Det er derfor uklokt å knesette et prinsipp om «helst norsk». Jeg oppfordrer NRK til å få fram den offensive delen av denne politikken.

Nils Johan Hætta kunne bekrefte dette. – Målet er ikke å fornorske, men presentere stoff fra våre områder i større grad. Men Dagsrevyen er bare en del av dette. Det er dessuten vanskelig å trekke tilbake retningslinjer som ikke finnes. Det er uttalt fra dagsrevyeredaktøren at hun ønsker primært innslagene på norsk. Men hun har også sagt at dette ikke er et ultimativt krav. Vi må dessuten også ta hensyn til journalistene hos oss som ønsker å lage innslag på norsk for å vise seg fram og kanskje en gang bli anker, sa Hætta.

NYDI-sjef Anne Aasheim forsikret om at NRK har de beste intensjoner. – Vi vil ha mer stoff fra de samiske områdene. Men jeg tror denne debatten hadde vært annerledes for 4 år siden, før Oddasat. Jeg får for øvrig en slags deja vu tilbake til omorganiseringen av distriktskontorene. Da hadde vi også lange symboldebatter. Det er ok det, men intensjonene denne gangen er altså de aller beste. Vi ønsker ikke mindre samisk stoff i våre sentrale sendinger, sa Anne Aasheim.

Nynorskbruk i barneprogrammer i NRK

– Vi er opptatt av å vise mangfold i både språk og miljø i barneprogrammene våre, sa programsjef i barne- og ungdomsavdelingen Kalle Fürst i sin orientering om språk i barne-TV. – Vi diskuterer bl.a. om vi skal satse på et samisk barne-TV-drama. Vi har også hatt jevne leveranser fra Førde med innslag til barneprogram, og vi samarbeider med Trondheim om Newton, som har en nynorskaltende programleder. Tromsø leverer jevnt til flaten, bl. a. «Påskemorgen» hvert år. «Kykelikokos» starter på nytt med dialekter fra Hamar og Nord-Norge. Men hovedtyngden av produksjonen foregår i Oslo. Å lage barne-TV er komplekst og krever spesialkompetanse. Vi har lagt stor vekt på ulik bakgrunn i form av språk og flerkulturell bakgrunn når det gjelder våre barne-TV-verter, sa Fürst.

– Men den store trusselen for norske barn er utvilsomt de store, internasjonale kanalene, som bretter ut et teppe av programmer som ikke reflekterer den norske kulturen. Vi har mistet store seerandeler blant barn i alderen 3-6 år, fra bortimot 100% for 10 år siden til 52 % nå. Vi sliter spesielt fra morgenen og fram til kl 18, hvor vi ikke har noe barnetilbud. Vi diskuterer derfor muligheten for å utvikle større tilbud til barna for å møte denne konkurransen. Barn søker til oss når vi har sendinger og har en stor NRK-lojalitet. Når det gjelder språket, ligger vi ikke på 25% nynorsk, men omkring 10%, omtrent det samme som NRK1s tall totalt. Petre ligger derimot på 27%. Vi har to problemer i forhold til dette: 50% er innkjøpte programmer, og de som selger til oss, selger også til videodistributører. Disse distributørene og selskapene bestemmer hvordan disse skal versjoneres til norsk. Vi prøver å få dem på nynorsk, men de vil ikke. Vi har for øvrig nylig reforhandlet avtalen med skuespillerne, noe som åpner for mer versjonering på nynorsk. Når det gjelder barneskuespillere, er det få barn som snakker rent nynorsk. Vi må lete gjennom 500 - 1000 barn for å finne de rette skuespillerne, sa Kalle Fürst.

– Rådet har forståelse for at dette ikke er lett, men nynorskkravet må man kunne oppfylle bedre. Dialekt er så mangt, og hva som er nynorsk i dagens samfunn, er ikke lett for alle å forstå. Barna hjemme der jeg bor leker på bokmål, og det har med påvirkningen de får bl.a. gjennom barne-TV å gjøre. Jeg vil be om at dere jobber mer iherdig med dette, for jeg er bekymret for at ungene, som har krav på å få utvikle språk og identitet, ikke får det godt nok ivare tatt gjennom NRKs programmer, sa Kjellbjørg Lunde. Hallgrim Berg sluttet seg til. – NRK skal representere et mangfold. Det er flere dusin distinkte bydialekter og byggedialekter her i landet, og det nytter ikke å gjengi alt i programproduksjonen. Nynorsk, derimot, er en offisiell målform. Jeg synes det vitner om en harelabbinnstilling når jeg ser hvordan Kjersti Normann har behandlet denne korrespondansen. Dette er et godt eksempel på at det kommer et korrekt saklig brev som får et enkelt og diffust svar på e-post. Det er ikke godt nok.

– Jeg har undret meg over at man ikke i større grad bruker dialekt og også nynorsk i barne-TV. Det ergret meg grenseløst at Frank Jørstad med sin nydelige finnmarksdialekt måtte snakke østlandsdialekt for å spille Storm i «Månetoppen», sa Randi Karlstrøm. – Det bør ikke være noe problem i et barneprogram å bruke flere dialekter samtidig. Jeg tror man undervurderer barn og fratar dem muligheten til å lære mer om det norske språket. Språk og dialekt er en del av det som gjør landet vårt spennende. Barn tror at det er bare de som snakker dialekt, resten snakker østlandsk. NRK unngår å ta grep for å gjøre barne-TV mer blomstrende språklig sett.

Henning Warloe var enig i Hallgrim Bergs innvending mot rutiner for korrespondanse. – Dette har vi sett før – ofte er klagerne flinkere til å holde det formelle i orden. Jeg stusser på svarene fra NRK. Det blir unødvendig personlig og uprofesjonelt. Hvordan er prosedyrene internt? Folk henvender seg gang på gang uten å få svar. Burde man hatt et bedre system? Slik det er nå, virker det litt tilfeldig, sa han.

– Vi er oppmerksomme på dette og fikk en påminnelse med denne saken, sa programdirektør Kari Werner Øfsti. – Vi har et annet system, nemlig publikumssenteret i Mo i Rana. Jeg tror dette har med e-post-kulturen å gjøre, hvor vi legger fra oss formaliteter som man bør ha i denne typen korrespondanse, sa hun.

Paul Leer-Salvesen foreslo at man forsøker å rekruttere noen av de mange yngre barne- og ungdomsforfatterne som skriver på nynorsk for tiden.

– Det er vanskelig å produsere nok barne-TV ute i distriktene, sa Kalle Fürst. – De prioriterer ofte heller å lage programmer for voksne. Det tok lang tid å bygge opp et miljø i Tromsø for barneprogrammer. Også i Sogn og Fjordane. De ville helst rekruttere journalister isteden. Vi har for øvrig nylig avholdt en konkurranse om småbarnsdrama, men dessverre var det ingen nynorskforfattere som nådde opp. Men vi prøver å ha et så bredt kontaktnett som mulig, sa Fürst. – Når det gjelder «Månetoppen», så diskuterte vi dette med forfatteren. Men vi kjøpte argumentasjonen for å la alle snakke samme dialekt – nemlig at når du lager et miljø innelukket i et fjell hvor nissene har bodd i mange hundre år, da har de naturligvis samme dialekt. Dette er et relevant argument. Forfatteren skriver på bokmål. Vi så mer på kvaliteten i manuset enn hvilken språkform det var skrevet på. For øvrig prøver vi daglig å holde medarbeiderne våre i ørene. Vi er oppmerksomme på denne problematikken hele tiden, avsluttet Kalle Fürst.
Programdirektørens orienteringer

Kari Werner Øfsti distribuerte planene for høstens TV-satsinger på NRK, og fortalte samtidig at det ikke blir store endringer på radio i høst.

– De grepene tar vi først i januar når vi får nye konkurrenter. For øvrig var NRK1 mest sett hver eneste dag i hele sommer, og radioen står seg så godt som den aldri har gjort. Men vi er forberedt på å miste noen lyttere neste år og ruster oss for konkurransen. Mer om dette kommer ved en senere anledning, sa Kari Werner Øfsti.

Eventuelt

Brev til Rådet om festivaldekning og musikk.

– Vi snakker om dette og bør få til bedre dekning. Noen blir overdekket, andre blir oversett, så vi er klar over problemet, sa Kari Werner Øfsti.

– Jeg vil gjerne ha debatt om dette. Enkelte festivaler har klippekort. Dette henger sammen med personlige interesser for ansatte som ser dette som sin personlige ferietur, mente Hallgrim Berg.

– Vi vurderer om vi skal gå videre på dette neste gang når NRKs kulturprogrammer står på plakaten, sa Kjellbjørg Lunde, som også noterte et forslag fra Randi Karlstrøm om en runde om NRKs utenriksdekning.

24.09.03
Vetle Daler